

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
polletno 240 Din
celoletno 480 Din
Nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
slo.p. peti-vista
maloglasni po 150
in 20, večji oglaš
nad 45 mm v širini
po 3 in 4 Din, v
uredniškim delu
vrstica po 10 Din
g. pr. večer g.
naročnik plača
iz. de 00 + 2,00 a.j.
razen pondelka in
četrta po prezniku

Uredništvo je v Kopliarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, nehranjeni
pismo se ne vrača, nehranjeni
Uredništvo št. 2050, upravnštvo št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopliarjevi ul. št. 6 I. letnik
račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349
za inostrane, Sarajev št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Boj proti poroti

Avstrijski ministrski svet je naročil južničnemu ministru dr. Slami, da izdela zakonski načrt, po katerem naj se porota odpravi, na njeno mesto pa po nemškem ozorju postavi velika prisedniška sodišča, obstoječa iz treh poklicnih sodnikov in šestih laičnih prisednikov. Ta nova sodišča naj bi ne sodila le o vprašanju krivde, temveč bi tudi določala višino kazni. Korak avstrijske vlade je vzbudil v vsej javnosti največji odmev in kakor čujemo, so tudi pri nas predlagali že nekateri sodniki v Belgradu, da se porota odpravi.

Priznati je treba, da morajo nasprotniki porote navesti precej tehtnih vzrokov za njeno odpravo, ker so bili večkrat pravdoreki porotnikov takšni, da so vzbudili opravičen odpor. Baš pred kratkim je oprostitev Pöflla, ki je usmrtil žurnalista Wolfa, razburila javnost in bila tudi povod za sklep avstrijske vlade. Sličnih presenetljivih pravdorekov je bilo še več in tudi naša javnost se je včasih čudila, da je porota koča oprostila, ko je bila njegova krivda skoraj dokazana. Ali ti negativni dokazi proti poroti ne zadostujejo, kajti vsi vemo, da so tudi že redna sodišča zagrešila dosti justičnih umorov in vendar vsi ti justični umori ne morejo biti noben argument za odpravo rednih sodišč. Je pač tako, da niso vsi sodnji enako jasni in zato bodo zmotne sodbe vedno mogoče in jih ne morejo preprečiti niti porote, a tudi ne redna sodišča. Vendar pa je v tem velika razlika, ki silno govori v prilog porote. Ljudski sodniki ne bodo skoraj nikdar obsodili koga na smrt, če ni slučaj skoraj čisto pojasnjen, ker je znano, da ljudski sodniki raje obtožena oprostijo, kakor pa da bi si obtežili vest z obsodbo nedolžnega. »Kaj pa, če je obtoženec nedolžen«, to vprašanje je pri porotniku vedno odločilno. Ne igra pa te vloge pri poklicnem sodniku, ker so zanj indicije vse bolj veljavne, ko pa za porotnika. Vsekakor pa je boljše in pravičnejše, če je krivec oproščen, kakor pa, če je nedolžni obsojen.

Ali porote imajo še drugo veliko prednost. Sodba porotnega sodišča je ljudska sodba, ki silno utrjuje avtoriteto rednih sodišč. Če v ne čisto jasnih slučajih izreče porota vsaj krivdorek, potem ta drži in vsaka debata je izključena. Nobenega očitka ne more biti na naslov sodišča, ker sodbo je izreklo ljudstvo samo po svojih zastopnikih.

Posebno važno je to pri političnih deliktih in zaradi tega je, tudi v prvi vrsti prišlo do porote. Takšne delikte sodi sodnik, ki mora upoštevati le suhe paragrafe, naravno čisto drugače, ko pa zastopnik ljudstva. Ta bo uvaževal tudi motive obtožence, ta bo upošteval tudi njegov namen, dočim bo poklicni sodnik sodil le po suhem paragrafu. Porota za politične sodnike je zato nekakšno jamstvo, da ne bo vpliv oblasti v političnih procesih premočan in v tem je tudi njegov veliki pomen.

S težkimi boji je bila porota priborjena in ko je bila pred dobrimi šestdesetimi leti uveljavljena, je veljalo to kot ena največjih ustavnih pridobitev državljanov. Tudi na ta pomen porote se ne sme pozabiti, ker lahko je že pridobljene pravice izpustiti, težko pa izgubljene zopet dobiti nazaj.

V teku svojega obstoja pa je seveda tudi porota pokazala svoje hibe. Od teh je gotovo največja ta, da se inteligenčni sloji vedno bolj odtegujejo porotniški dolžnosti, vsled česar tudi stalno pada nivo porotnikov. Večinoma obstojajo danes porote samo iz ljudi, ki so v svojem poklicu moške na mestu in ki so tudi kot ljudje vsega spoštovanja vredni, ki pa žal nimajo posebnega znanja o zakonih, vsled česar tudi ne morejo prav soditi. Izkušnja pa uči, da zadostuje, če je le eden od dvanajstih porotnikov poznavalec zakonov in potem se ni bati, da bi bila sodba porotnikov čudna in nerazumljiva.

Iz tega pa sledi, da je treba poroto reformirati, ne pa jo odpraviti. Inteligenčni sloji se ne smejo več odteguvati porotniški službi in vrste porotnikov treba osvežiti, da ne bo samo en sloj opravljal porotniške dolžnosti. Enako je napačno, da sodijo delikte, ki jih razume le mestni človek, porotniki z dežele in obratno. Skratka, poroto treba reformirati in potem ne bo razočaranj.

Prisedniška sodišča so dejansko že nekaka reforma porote, samo vprašanje je, če ne gre ta reforma predaleč. Kajti politični sodnik bo imel v prisedniškem sodišču, če se bodo prisedniki jemali iz istih vrst prebivalstva kot porotniki, tako veliko moralno premoč, da bodo imeli edino in glavno besedo le sodniki, dokler bodo prisedniki le pritrjevali. To pa bi pomenilo dejansko odpravo porote

Reforma uprave najvažnejša naloga

Upravno vprašanje v vseh državah najaktualnejše -- Proti sistemu »bumage« -- Ze na sestavo novega proračuna naj vplivajo upravne reforme

Belgrad, 5. februarja. (Tel. »Slov.«) Pri vseh velikih političnih spremembah, ki naj bi ustvarile nekaj trajnega, smo opazili, da je bila prva skrb novega režima posvečena upravi. Veliki Napoleon se ni nič manj pečal z upravo, kot z vojaško strategijo. V starem načinu uprave, s katero je hotela pomesti revolucija, je začel Napoleon iskati nova pcta. Zgodovina mu je dala za to, ko je rešil upravno plat francoske države, priimek enako velikega jurista kot stralega. Podobno stremljenje smo videli tudi drugod, v Italiji, Španiji in Rusiji. Borbe za upravo so na dnevnem redu tudi v drugih državah. V Nemčiji nič manj kot v Avstriji, Češkoslovaški in Poljski. Povsod hoče biti uprava nekako zunanje ogledalo vlade, ki stoji na čelu države. Po upravi se presojajo državniški talenti in dalekovidnost.

Vprašanje ureditve vsaj delno zadovoljive uprave je v sedanjih vladah najvitalnejše, čeprav ni neč aj novega. Neč aj splošnih smernic smo dobili iz predsedništva vlade in posameznih ministrstev. Vsakdo si je na jasno, da z okrožnicami, danim uradnim, vpeljavo deljenega delovnega časa od 8 do 12 in od 2 do 6. prepovedi intervencij, obiskov, kuhanja kave, še ni izražen pravi namen tega, kar bi se hotelo doseči, ker je to drugovrstna pomena. Za to se pred odobritvijo bodočega proračuna razmišlja največ o tem, ali bi se že s prihodnjim proračunom pričelo s temeljito preobnovo državne uprave.

Zvedeli smo, da se resno dela na upravni preobnovi. Do tega nas niso prisilile priporočila ino zemstva. Tu intervencije različnih po-

slaništev, združene z grožnjami, da ne dobimo nobenega posojila, če se tujim državljanom ne bodo vpoštevale njih pravice, ker da je inozemstvo izgubilo vero v našo upravo, ampak, kar je še najznačilnejše: priporočila so se v naši državi sami tako posplošila, da so se dvignili tudi tisti kraji, kjer se prebivalstvo sploh ni brigalo za počasno delo uprave.

Posamezna ministrstva, ki proučujejo načrte o razdelitvi poslov po drugih državah, so ugotovila: da pri nas ni urejen način dela, da dela na eni in isti stvari preveč oseb, zlasti so to računski, da vrši ena kontrola nad drugo, da ni delo koncentrirano, da je delo deljeno tam, kjer bi ne smelo biti, in sicer v nižjih upravnih enotah. Vse preveč je tako zvanih arhivskih, oziroma v prečanskih krajih pisarniških del in oseb. Akti se vpisujejo v silno številno knjig, in sicer ne samo v centrali, ampak tudi v posameznih oddelkih. To je sistem »bumage« (papirja), kot je vladal prej v carski Rusiji. Za vsako stvar je treba prejšnje, kot bi hoteli nezaupanje gojiti naravnost umetno. Zato je za vsa tako malenkostna rešitve potreben kredit, ki dejanskemu razvoju niti najmanj ne odgovarja.

Temu sistemu so odgovarjali nekateri zakoniki, o katerih se sedaj naravnost sumi, da so imeli tudi postranske namene, kot n. pr. zakon o državnem računovodstvu, ki je vsak resen polet ubijal in dajal možnost zlorabam od strani gospodarskega sveta in uradništva. Težje vseh teh razmer je nosi finančno ministrstvo.

Sedaj je najvažnejše vprašanje, ali bomo z novim proračunom pričeli s temeljitimi

upravnimi preobnavami. Zdi se, da Finančni minister je izdal na vsa ministrstva okrožnico, kako naj se sestavljajo proračuni, da morajo biti najmanj za 20% nižji od prejšnjih. Večina ministrstev je proračune že končala, bodisi da jih je že sestavila in predložila, ali pa da jih že ima vsaj izdelane. Pri vsem tem se je pokazalo, da grede nekatera ministrstva za tem, da finančno ministrstvo samo odloči, ker se njegovih navodil o znižanju kreditov ne more držati. Če bo finančno ministrstvo vztrajalo na svojem programu, da treba upravne stroške v proračunih znižati, potem ni dvoma, da bodo ministrstva, ki bi mislila, da brez sedanjih oddelkov ne morejo vršiti tekočih poslov, postavljena pred gotovo dejstvo.

S tem bi se pristopilo k splošnemu obravnavanju preobnove državne uprave. Izvršile bi se redukcije oddelkov in oseb. Vlada pa mora, če se naj boljše vrši državna uprava, in za to je poklicana, izdelati nov upravni sistem. Zoper ukinitve posameznih oddelkov so se oglasila gospodarska ministrstva, ki trdijo, da veliko časa, dokler se stvari ne spravijo v končni red, bo treba oddelke še povečati. Ti oddelki pa se bodo potem, ko se bo uprava uredila, sami v sebi stopili. Glavni problem, pravijo, je v hitri uravi in hitrem sodstvu. To sta dva pogorja gospodarske in kulturne povzdige. Treba je rešiti vprašanje, kaj je s kvalifikacijo strokovnega uradništva, ker so industriji ugotovili, da je v naši državi visok odstotek strokovno izobraženega tujega osebjaja, domačega pa snlo primanjulje, in kdaj se bo pri nas izvršila specializacija dela.

Na železnicah se je stanje zboljšalo

Številni stroji pokvarjeni -- Mednarodni vlaki ne vozijo več iz Bolgarske, temveč se sestavljajo v Belgradu

Belgrad, 5. febr. (Tel. »Slov.«) Snežni viharji in mraz, ki so zadnje dni divjali in ravsali po naši državi in ki so zlasti ovirali železniški promet, so danes ponehali. Na železniških progah se dela z vsemi naporji, da se promet vzpostavi in redno nadaljuje. Vendar so še kljub temu nekatere proge, na katerih še ni mogoče obratovati. Te proge so: Zajčar--Paračin, Lika--Zagreb ter nekateri deli prog v južni Srbiji, zlasti okrog Prilepa.

Zanimivo je ugotoviti, koliko je trpela železniška služba in kolika je materialna škoda. Viharji in mraz so v območju zagrebškega ravnateljstva pokvarili 30 strojev, v ljubljanskem 5, v belgradskem 5, v sarajevskem 6, v subotičkem 5. Da je v območju zagrebškega ravnateljstva pokvarjeno tako veliko število strojev, je vzrok pač ta, ker mora vzdrževati progo Sušak--Split, ki je izpostavljena največjim vi-

harjem in zametom. Pokvarjenje strojev zelo otežkovala čiščenje prog.

Zanimivo je nadalje, da je Bolgarija, ki je trpela prav tako radi viharjev in metežev, te dni vlake enostavno ustavila. Mednarodni vlaki so se sestavljali šele v Belgradu, ker preko Bolgarije noben vlak ni prišel.

Druga zapreka oziroma nevarnost pa preti od tod, če bi se slučajno vreme spremenilo. V tem slučaju bi bili naši kraji izpostavljeni velikim nevarnostim. Zato se je ukrenilo vse, kar se je dalo storiti, vendar se vsakemu slučaju ni mogoče izogniti. V srednji Evropi je padlo toliko snega, da bi zadostovalo le par toplih dni, pa bi reke v svojih strugah ne mogle zadržati velikih vodnih množin. Nasipi so trdni, toda mnogo je rek, ki so brez nasipov. Glavno vodno ravnateljstvo je v zvezi s podrejenimi organi in zasleduje vremenske prilike.

Jutri konec procesa zarači Anč. tr. banke

Belgrad, 5. febr. (Tel. »Slov.«) Danes se je nadaljevala obravnava v zadevi Angleške trgovinske banke. Zasllišani so bili izvedenci glede starosti črnila. Dalje je bil zaslišan Utješinović glede svojega poslovanja v banki. Zanimiva je izjava, da Angleška trgovinska banka sploh ni delovala z lastnim kapitalom, marveč je bil ves kapital domač. Notranji red v tej banki ni bil tak, kot je predpisan za druge banke. Za jutri se pričakuje konec razprave in razsodba.

Belgrajske vesti

Belgrad, dne 5. februarja.

Na predlog zastopnika zunanjega ministra dr. Koste Kumanuđija je imenovan za pomočnika zunanjega ministra minister dvora Jev-tič kot izvrševalec poslov političnega pomočnika zunanjega ministra, Lujo Bakotič pa kot izvrševalec poslov upravnega pomočnika zunanjega ministra.

Promežnega ministra dr. Korošca je danes obiskal komisar zagrebške občine dr. Srkulj. Njegov obisk je v zvezi z razširitvijo zagrebške tramvaja.

Glavni prosvetni svet se bo znova sestel dne 15. marca.

Zrebanje državne razredne loterije. Zadele so te-le srečke: 200.000 Din št. 54.951, 80.000 št. 120.410, 60.000 št. 34.500, 40.000 št. 101.514, 30.000 št. 115.680, 20.000 št. 17.483, 10.000 št. 4379 in 75.447.

Vesti iz Hrvaške

Zagreb, 5. febr. (Tel. »Slov.«) Radi silnega mraza je bil železniški promet zelo oviran. Radi tega ni bilo mogoče pravočasno dobaviti kuriva. V mnogih šolah je zmanjkalo premoga, zato so prekinile pouk do 11. februarja, da med tem časom dobe kuriva.

Zagreb Viharji, ki so zadnje dni razsajali v Liki, so včeraj ponehali. Zagrebško ravnateljstvo je poslalo veliko število delavcev, da očistijo progo. Tako je upati, da se bo promet v dveh, treh dneh mogel vzpostaviti.

Zagreb. Usmrtitev Prpičevih tovarišev se je za par dni odložila. Kasacijsko sodišče je že rešilo akt o usmrtnitvi, akt pa še ni prispel v Zagreb. Zato se pričakuje, da se bo usmrtnitev izvršila koncem tega ali v začetku prihodnjega tedna.

Šibenik, 5. febr. (Tel. »Slov.«) Jutri se tu otvori novo škofjsko semenišče. Blagoslovil ga bo škof Jeronim Mileta v navzočnosti kapitlja in duhovništva. Zvečer se bo vršila akademija. Šibeniško je tretje katoliško semenišče v Dal-maciji.

Kralj pride v Zagreb

Zagrebski župan dr. Srkulj je bil sprejet v avdienci od Nj. Vel. kralja. Po avdienci je izjavil dr. Srkulj zagrebškim dopisnikom to-le: »Nj. Vel. kralj me je sprejel v avdienci, ki sem jo zaprosil kot načelnik mesta Zagreba, da poročam Nj. Vel. kralju o potrebah mesta in o razpoloženju prebivalstva. Nj. Vel. kralj je z zadovoljstvom vzel moje poročilo na znanje ter napovedal, da bo v doglednem času prišel za dalj časa v Zagreb.«

Z Nj. Vel. kraljem je govoril dr. Srkulj tudi o novi upravi mesta Zagreba in je dobil prepričanje, da bo imenovanje nove uprave izvršeno v par dneh.

Kredit za izplačilo razlik železničarjem odobren

Belgrad, 5. febr. (Tel. »Slov.«) Kredit za izplačilo razlik uslužbencem v območju prometnega ministrstva je odobren. Vsem posameznim enotam so se poslale okrožnice z navodili, kako naj se krediti oziroma razlike izplačujejo.

Proti vsakemu protekcijonizmu

Belgrad, 5. febr. (Tel. »Slov.«) Glavno ravnateljstvo za posredne in neposredne davke pri finančnem ministrtvu je izdalo na vse finančne uprave razpis, da morajo plačevanje davkov strogo zahtevati po zakonu, ne da bi se ozirale na kakšne protekcije ali intervencije, ki so se pod prejšnjimi režimi vršile. Posebno pozornost naj se posveti tistim osebam, ki so se na protekcijo obračale, in na tiste, ki so protekcijo vršile. Zakon mora biti nasproti vsem enak.

Zadrugetarji za načrt o kmetijski banki

Belgrad, 5. febr. (Tel. »Slov.«) Načrt o kmetijski banki je gotov. Kmetijski minister dr. Franješ ga je, ker se je mnogo bavil z združništvom, poslal v Zagreb in ga predložil zagrebškim zadružnim krogom, da naj stavijo morebitne predloge. Od Glavne zadružne zveze smo zvedeli, da se načrt strinja z njenimi zahtevami.

in uničenje ljudske pravice, ki je za ugled sodišč nujno potrebna.

S težavo je bila priborjena porota, zato ne gre, da bi bila z lahkim srcem opuščena. Temveč treba je dobro prevdariti ne samo napake porote, temveč rešiti tudi vprašanje, kaj bo mesto nje postavljeno. Jasno pa je, da redna sodišča porote ne morejo nadomestiti, prisedništva pa le v tem slučaju, če bo absolutno zasigurana premoč laikov v prisedniškem sodišču. V tem slučaju bomo dobili nekaj boljše, v tem slučaju je mogoče napredek, v nasprotnem slučaju pa zaidemo le v reakcionarnost, kakor je vladala ta takrat, ko ni bilo porote in ko je bilo ljudstvo brez vsake politične pravice.

Rimsko vprašanje tik pred svojo rešitvijo

Vpostavitve papeške neodvisne države - Kandidat za nuncija pri italijanskem dvoru in kandidat za poslaništvo pri Sv. stolici - Prestolni govor kralja 20. aprila in prihodnji konzistorij bosta naznanila svetovni dogodek - 12. februarja sprejem na čast papežu pri knezu Marcu Antoniju Colonna

Rim, 5. febr. (Tel. »Slov.«) Dogodki radi rimskega vprašanja se razvijajo, kakor se zdi, zelo naglo. Kakor doznava Vaš dopisnik, studira papež najmanj tri ure na dan spise, ki se tičejo tega vprašanja. Mussolinijev zaupnik je po smrti komendatorja Barona postal novo imenovani rimski senator Scialoja. Zagotavlja se, da je svetli oče zelo dobro razpoložen in da se je nedavno izrazil da ga bo prva njegova pot pripeljala v Milan. Dalje se trdi, da k ozemlju papeževе države ne bo spadala postaja sv. Petra, o kateri se je dosedaj govorilo, temveč da se bo zgradila posebna železnica pri stari Porta Angelica nasproti tako zvanemu Belvederu. Isti vir, katerega smatra Vaš dopisnik za resnega in zanesljivega, smatra, da

bo magr. Borgoncini Duca prvi papežev nuncij pri italijanski vladi. Prvi italijanski poslanik pri sv. Stoli pa bo bivši prosvetni minister Fedele, ki izhaja iz katoliških krogov. Ravno tako interesantna je tudi zagotovitev, da se bo prvi govor, ki se bo pri dočeli otvoritvi novega italijanskega parlamenta dne 20. aprila govoril, nanašal na rimsko vprašanje, in sicer bo to prestolni nagovor iz ust samega kralja. Takoj nato bo papež porabil priliko prvega konzistorija, na katerem bo objavil ta dogodek. Kakor smo poudarjali že zadnjikrat, se bo stvar izvršila v dveh razdobjih. Najprvo se bo sklenil, če ne konkordat, pa vsaj modus vivendi, s katerim se bo uredil položaj katoliške cerkve v Italiji

s posebnim vpoštevanjem verskih kongregacij in položaja nekaterih škofij, posebno onih v pokrajinah s tujim jezikom. (Primorska!) V drugi dobi bi potem dozorela rešitev rimskega vprašanja. Kot simptom dozoreajoče situacije se mora smatrati tudi dejstvo, da bo 12. februarja, na dan papeževе kronanja, knez Marc Antonio Colonna, papežev asistent, prvič po l. 1870. priredil v dvoranih svoje zgodovinske palače sprejem na čast papeža ob priliki njegovega duhovniškega jubileja. Pri spr. mu bodo prisotni člani sv. kolegija, papeževi sorodniki, kolegi prelatov, papežev dvor, ves diplomatski zbor, malteški viteški red, rimski patriarhat in rimsko državno plemstvo.

Korupcija v policiji

Pismo iz Londona.

30. januarja 1929.

Z velikim zadovoljstvom je javnost sprejela obsodbo bivšega višjega policijskega uradnika, ki je bil obsojen na jeco in denarno kazen radi korupcije, ki jo je uganjal pri izvrševanju službe. Ze skoraj tri leta se je govorilo in šepetalo o nepravilnostih v policiji, ki je pred vojno bila na visoki moralni višini. Vendar pa se na pristojnih mestih ni dajalo posebne važnosti takim glasovom o brezvestnosti uradnikov, češ, da so oni že radi samega svojega poklica izpostavljeni neprijetnemu ogovarjanju in obrekovanju.

Res so od časa do časa podvezli kake ukrepe, da bi se preprečila zloraba avtoritete od strani pojedinih redarjev, ki imajo vedno pravico in možnost, da kakega državljanca, ki se je pregrešil proti zakonu, aretirajo ali ne. Bili so slučaji, da so krivci bili izpuščeni, oziroma, da so dobili pravočasno miglaj, da naj izginejo, ker so podkupili redarja, bili pa so tudi slučaji, da so nedolžni državljani bili privedeni na stražnico in da so jih obtoževali dejanj, ki jih nikdar niso storili, ker je proti njim edin dokaz bila izpoved kakega stražnika. Oni bi se lahko izognili vseh neprijetnosti, če bi stražniku ponudili vsebino svoje mošnje.

V takih slučajih se je vodila stroga preiskava in so krivci bili kaznovani, vendar pa se v samem vrhovnem uradu policije, v tako imenovanem Scotland Yard, ni verjelo v korupcijo višjih policijskih uradnikov kakor je bil na primer nadzornik Goddard, o katerem govori danes vsa Anglija. Prihajala so proti njemu anonimna pisma, da se vendar ni verjelo Njegova dolžnost je bila, da paz na red v nočnih klubih, ker je sploh prepovedano točenje alkoholnih pijač po 11. uri zvečer. Nekaj takih lokalov, ki so bili pod njegovim nadzorstvom, pa je stalno kršilo zakon — to je bila javna tajnost za London. Goddarda pa nihče ni obtožil. Zdi se, da civilni šefi policije niso bili sposobni ali pa niso mogli izvršiti objektivne preiskave proti njemu.

Ta in slični slučaji so dali notranjemu ministru Siru Williamu Joynson Hicks-u velike skrbi in posla. Zato se je on končno odločil in izročil vodstvo in nadzorstvo nad policijo v vojaške roke.

Cim je general Lord Byn postel šef, je bil oktobra lanskega leta Goddard odpuščen iz službe. Kmalu nato je bil pozvan na odgovor, odkod in na kak način je mogel prihraniti vsoto 12.000 funtov šterlingov, ko je vendar imel samo 5 funtov tedenske plače. Celih sedem dni je Goddard pred sodiščem objasnjeval, odkod ima to bogastvo, ali zama, ker je bilo včeraj dokazano, da je on sprejemal ogromne vsote od lastnikov barov, da jih ne bi ogradil radi kršitve zakonov.

To je samo eden od težjih slučajev, s katerim se mora baviti general Byn; z vojaškimi metodami, ki jih je upeljal, si je že pridobil hvaljeznost in zaupanje občinstva, ki sedaj zaupa njemu, da bo upeljal vojaško disciplino povsod v policiji in da bo angleški »policeman« zopet postal on idealni čuvar reda in zakonitosti kakor nekaj, ko je užival radi tega svetoven sloves.

A. C.

Erdely obsojen na dosmrtno ječo

Budimpešta, 5. febr. (Tel. »Slov.«) V procesu proti Beli Erdely, proti kojemu se je vršila razprava radi umora soproge od 17. novembra 1928 do 31. januarja 1929, je bila danes izrečena razsodba, s katero je bil obtoženec obsojen na dosmrtno ječo. Obtožen je bil, da je svojo soprogo, igralko Ano Forgacs večkrat poskusil umoriti in jo končno pri Milstattschem jezeru na Koroškem zadavil in pahnul v prepred. Ker je obtoženec dejanje tajil in ni bilo direktnih prič o dejanju, je moralo sodišče soditi na podlagi indicij. Erdely je bil obsojen tudi radi cele vrste prestopkov, ponarejanja menic in pa goljufije.

Dunajska vremenska napoved. Jasno, na gorah relativno toplo, v dolinah pa velike razlike v temperaturi. v enem ali dveh dneh nekoliko topleje.

Upor na Španskem udušen

Sanchez Guerra izgnan

Paris, 5. febr. (Tel. »Slov.«) Po poročilih od španske meje se je vladi sicer posrečilo udušiti upor, položaj pa je še dalje resen. Najmanjša nepredvidnost Primo de Rivero bi položaj takoj popolnoma izpremenila. Celo v polkih, ki so ostali zvesti, se graja njegova strogost. Mnogi častniki hočejo zapustiti vojaško službo.

Madrid, 5. febr. (Tel. »Slov.«) Sanchez Guerra je bil včeraj ponoči v pristanišču v Valenciji vkrcan na torpedovko, ki je odplula v neznan smeri. — Smatra se, da bo Sanchez Guerra izgnan v kako severnoafriško mesto ali pa na kak otok pred Marokom.

Program gospodarske male antante

Praga, 5. febr. (Tel. »Slov.«) V listu »Lidove Noviny« razpravlja priznani češkoslovaški narodno gospodarski pisatelj Jurij Henda o bodoči gospodarski konferenci Male antante. On smatra, da gospodarski program male antante ne more biti kaka srednjeevropska gospodarska skupnost ali pa priprava za donavsko federacijo ali pa ustvaritev enotnih carinskih ozemelj. Na tej konferenci se bodo po njegovem mnenju bavili predvsem s prometnimi vprašanji, posebno pa z zboljšanjem železniških zvez in donavske plovbe. Carinsko-tarifarična vprašanja ali pa razprava o prefe-

London, 5. febr. (Tel. »Slov.«) Angleške agenture poročajo iz Ondaje, da je na Španskem izbruhnila nova revolta med civilnim prebivalstvom in vojaštvom. Po vsej Španiji vlada najstrožja časnikarska cenzura.

London, 5. febr. (Tel. »Slov.«) Po poročilih iz Španije je general Primo de Rivera za nedoločen čas poslal na dopust 50.000 mož vojske, da s tem odtegne moštvo vplivu častnikov. Mnogi politiki, o katerih se domneva, da bi lahko vodili opozicijo proti diktatorju, bodo izgnani za nedoločen čas v posamezne kraje na marokanski obali.

renčnem carinskem sistemu je popolnoma izključena. Stališče češkoslovaškega delegata pri tem ne bo enostavno, ker se bo moral kot zastopnik industrijske države pogajati z dvema izrazito agrarnima državama. Češkoslovaška je finančno neodvisna država, ki ne potrebuje nobenega inozemskega posestva. Morda se bo ravno na finančnem polju dalo doseči uspešno sodelovanje, če bo gospodarska konferenca Male antante ustvarila gotove predpogoje za investicijo češkega kapitala v Južoslavijo in Romunijo.

Zbližanje med Jugoslavijo in Bolgarijo

Sofija, 5. febr. (Tel. »Slov.«) Kakor doznava Vaš dopisnik iz zanesljivega diplomatskega vira, se jutri brez pridržka ukine zapora jugoslovanske meje proti Bolgariji, ki je bila odrejena meseca oktobra 1927 po umoru jugoslovanskega generala Kovačevića. Jugoslovanski poslanik g. Ljuba Nešić, ki se je vče-

raj vrnil iz Beograda v Sofijo, je ta nalog prinesel s seboj in je o tem že obvestil zunanjega ministra Burova. Burov in jugoslovanski poslanik sta se dogovorila, da bosta uklenjenje zapore meje jutri razglasila v Beogradu in Sofiji v enakih komunikacijah. Ta ukrep omogoča, da se odnošaji med obema državama ublažijo.

Pred podpisom Litvinovega protokola

Bukarešt, 5. febr. (Tel. »Slov.«) Romunski poslanik Davila v Moskvi je dobil nalog, da dne 7. t. m. skupno s Poljsko podpiše Litvinov protokol h Kellogovemu paktu, ker je sovjetska vlada sprejela romunske pridržke in dala zaželjena pojasnila. V izjavi, ki jo je zunanji minister Mironescu podal listom, označuje Mironescu ta podpis kot uresničenje miru v vzhodni Evropi.

Varšava, 5. febr. (Tel. »Slov.«) Po uradnem poročilu je danes opoldne poljski poslanik Patek obiskal v Moskvi zunanjega ministra Litvinova in mu po nalogu svoje vlade izjavil, da sta Poljska in Romunija pripravljeni podpisati protokol h Kellogovemu paktu ob terminu, ki ga je predlagal Litvinov na dan 7. februarja v Moskvi.

Centrum za veliko koalicio

Berlin, 5. febr. (Tel. »Slov.«) Boj za veliko koalicio je stopil v odločilno stanje z izjavo centroma, s katero reklamira centrum zase pravosodno ministrstvo in ministrstvo za zasedene kraje, sicer pa grozi, da odpokliče svojega sedanjega edinega ministra, prometnega ministra Guerarda.

Kaj je s Trockim

Carigrad, 5. febr. (Tel. »Slov.«) V carigradsko pristanišče je danes dospel ruski parnik »Krasniflot«. Vest, da se nahaja Trocki na krovu te ladje, je še vedno nepotrjena. Smatra se, da Trocki ni dobil dovoljenja, izstopiti v Carigradu, temveč da je moral ostati na ladji, dokler ga ne odpravijo k vlakcu, ki je namenjen v Angoro.

Zopet atentat v Soliji

V ponedeljek zjutraj je bil izvršen na vojno ministrstvo atentat. Neki civilist je hotel priti v vojno ministrstvo. Ko ga je straža ustavila, je pričel atentator streljati iz samokresa. En vojak je bil pri tem težko ranjen. Atentator je nato pobeignil. Policija je takoj blokirala cel oddelek mesta in pri preiskavi odkrila celo zalogo manihere in mnogo razstrelilnih snovi. Policija je mnenja, da so hoteli zarotniki s temi razstreljivi pognati v zrak vojno ministrstvo.

Boji v Afganistanu

London, 5. febr. (Tel. »Slov.«) »Daily Telegraph« poroča iz Pešavarja: Aman Ulah namerava povzdigniti Kandahar za glavno mesto Afganistana, tudi če bi zopet zavzel mesto Kabul. V pokrajini Gazni je prišlo do bojev med plemenom Gilzaj, ki so za Ali Ahmed kana, in med četami Aman Ulah. Letala Habib Ulah mečejo v raznih delih države med ljudstvo proklamacije s pozivom, da pošljejo v Kabul svoje odposlance. Vse trgovsko življenje v Kabul je popolnoma utihnilo. Nekoliko časa so bile sicer odprte nekatere trgovine, bile pa so takoj izropane. Ruske pilote Aman Ulah so v Kabul strahno mučili.

12 oseb ponesrečenih

Varšava, 5. febr. (Tel. »Slov.«) Davi ob 7.30 je trčil D-vlak Krakov—Katovice—Poznanj pri postaji Janina ob osebnih vlak Ostrovo—Katovice. Obe lokomotivi sta razbiti, več osebnih voz se je zvrnilo po nasipu. Ranjenih je deloma težko 12 oseb. Vzrok nesreče je popolna zmešnjava v voznem redu radi zamud vlakov pri tem mrazu.

Tekma za Dewisov pokal

Pariz, 5. febr. (Tel. »Slov.«) Določitev vrstnega reda tekem za Dawisov pokal se je izvršila danes popoldne v Elizeju pod predsedstvom Doumerguea tako: Avstrija : Češkoslovaška, Belgija : Romunija, Danska : Nemčija, Grška : Jugoslavija, Norveška : Madjarska, Finska : Egipt, Holandska : Portugal.

Stanarine v ljubljanskih mestnih hišah

Bivša SDS bi rada vse polomije, ki jih je kriva njena prevlada na ljubljanskem magistratu, prepila. Misli, da je prepila zadevo z obligacijskim posojilom, misli, da bo prepila finančne polome, in trenutno hoče prepiti skandalozno reševanje stanovanjskega vprašanja.

Stvarno odgovarjati skoraj ni kaj, ker bivši SDS niti v glavo ne pade, da bi se branila. — Kratkotamo vpije: Morda bo to vpitje zadostovalo za kakega pravovernega bivšega SDSarja, prav gotovo pa ne bo nič zaleglo pri tistih, ki morajo radi duhovite finančne politike SDS plačevati povišane najemnine.

Kako ljubljanska SDS nizko ceni svoje prijatelje, dokazuje dejstvo, da je »Narod« izvelkel v zagovor stanovanjske in finančne politike SDS vse cerkve, kar jih je v Ljubljani in njeni okolici, da napade misel, da bi se gradila cerkev na Pcsavju ali v Mostah ali v Hraštniku in da končno zareži prav po kazinoško na Dom duhovnih vaj. Mislimo, da je taka pisava mogoča prav samo v Ljubljani. Če bi bili Ljubljanci pravoslavni ali protestanti ali židje ali mohamedani, bi list, ki bi imel med njimi le enega naročnika, ne upal tako pisati o njihovih verskih institucijah.

Pri vsaki stvari skuša bivša SDS najti tudi sokrivca, češ, dobro, če sem jo že polomila, saj nisem sama. Tudi moj sosed je kriv. Glede povišanja stanarin trdi, da jo je župan izvršil na podlagi sklepa gremija bivšega občinskega sveta. Podpisani prav točno in določno ve, da gremij občinskega sveta o tej stvari ni sklenil ničesar drugega kot to, da zaostale najemnine izterja in da se najemnine regulirajo na načelu, da tvori vsa zazidana glavica en kompleks in se najemnine določajo po kvaliteti stanovanja in oziroma se na socialni položaj najemnikov. To je bilo načelo, ki ga je postavil gremij, glede izvedbe pa noben organ bivšega občinskega sveta ni imel prilike govoriti. V tem oziru vse, kar je storjenega, dela sedanja časna občinska uprava sama na svojo odgovornost.

Podpisani sem stavil par nedolžnih vprašanj, pa nanje nisem dobil odgovora. Zavračajo me, naj grem na magistrat. Sam pa vem, da mi na magistratu povedo, kar hočejo, ker danes nimam nobene pravice, zahtevati pojasnil. Informiran sem o vsem, kar se je godilo v bivšem stanovanjskem odseku, in ravno na podlagi teh informacij se mi čudno zdi, da je prišlo do takega povišanja. Ugotavljam, da je bivši stanovanjski odsek o regulaciji stanarin pač razpravljal in sklepal, da pa sedanja povišanja ne odgovarjajo niti oddaleč stremiljenjem in hotenjem bivšega stanovanjskega odseka.

Naj povem bivši SDS na vsa usta: Nočemo nobene demagogije. Hočemo stvarno občinsko gospodarstvo. Nočemo pa, da bi ubogi najrevnejši stanovanjski najemniki plačevali milijonske izgube, če jih je morda občina res utrpela kje drugod. Vemo, da v hišah za topničarsko vojašnico povišanje ni opravičeno, in da so zasilne hišice v Kozlezi, na Izanski in na Vodovodni cesti namenjene za najrevnejše in bi tam najemnjina ne smela presegati 200 Din na mesec za stanovanje.

Ravno zato, ker vem, kako bi se to vprašanje moralo urediti, zato sem stavil vprašanje. Ker odgovora ni, bo »Slovenec« počasi odgovoril radovedni javnosti. Metod Golmajer.

„Jutrov“ epilog h polemiki o Slavenski banki

Včerajšnje »Jutro« je v obširnem izvlečku priobčilo najprej odprto pismo nekaterih vlagateljev »Slavenske banke« na justičnega ministra dr. Sršića, nato pa še odgovor konkurznega upravitelja g. Ivica Kovačevića.

Nato pa je zaključilo obe poročili s tem epilogom:

»Polemika med odprtimi pismom in konkurznim upraviteljem je tudi za širšo javnost jako zanimiva, za upnike Slavenske banke pa po našem mnenju vsebuje opasnost, da se bo konkurz nadaljeval...«

Kot objektivni informatorji smatramo za potrebno, da tudi ta »Jutrov« epilog zabeležimo. Komentar k tem epilogu pa prepuščamo zaenkrat javnosti.

Nemiri v Indiji

London, 5. febr. (Tel. »Slov.«) V Bombayu in okolici so nastali nemiri in boji proti Patancem, divjemu gorskemu plemenu ob indijsko-afganistanski meji. V bojih je bilo ubitih osem oseb, nad 50 pa je bilo ranjenih. Nemiri so se začeli radi neresničnih vesti, da so Patanci ugrabili otroke za verske žrtve. Nad 100.000 delavcev v tovarnah v Bombayu je v znak protesta zapustilo delo. Kjer se pokažejo Patanci, jih prebivalstvo napada. Položaj je zelo napet. Večina tekstilnih tovarn in tri železniške delavnice so zatvorjene. V Bombayu je pred bolnišnico kralja Edvarda prišlo do pravcate bitke. — Govorice o ukradenih otrocih so izmišljene.

Maršala Focha je slabše

Pariz, 5. febr. (Tel. »Slov.«) Stanje maršala Focha se je poslabšalo. Pljučnici se je pridružila še bolezen na ledvicah. Maršal od včeraj ni zavžil nobene hrane.